

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı :30824082-610 128732

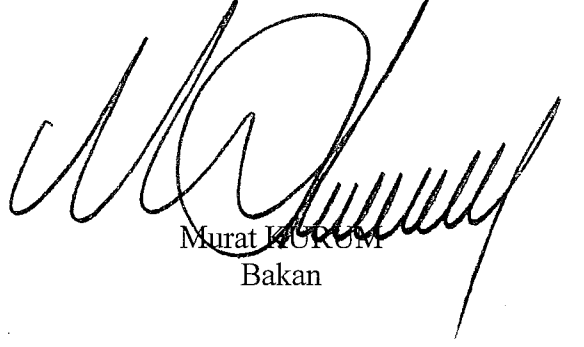
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

24 Haziran 2020

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekilllerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:

-Liste (1 Adet- 9 Sayfa)

-Cevap Yazısı (72 Adet, 161 Sayfa)

ESKİŞEHİR MİLLETVEKİLİ
SAYIN ARSLAN KABUKCUOĞLU'NUN
TBMM 7/29352 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE AİT
SORULAR VE CEVAPLAR

SORULAR

Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED), bir projenin planlaması yapılırken, planlanan faaliyetin gerçekleşmesi ve bunu takiben işletimi aşamalarında çevreye yapacağı etkilerin ve bu etkilerin muhtemel sonuçlarının tahmini ve değerlendirilmesi işlemidir.

Bu değerlendirme ile Ekonomik ve sosyal gelişmeye engel olmaksızın, çevre değerlerini ekonomik politikalar karşısında korumak, planlanan bir faaliyetin yol açabileceği bütün olumsuz çevresel etkilerin önceden tespit edilip, gerekli tedbirlerin alınması amaçlanmaktadır.

Çevre Kanunu'nun 10. maddesi (1983) çevre sorunlarına neden olabilecek bir faaliyetin gerçekleştirilmesinden önce, kurum, kuruluş ve işletmelere, ÇED Raporu/Proje Tanıtım Dosyası hazırlama yükümlülüğü getirmektedir.

1993 yılında çıkartılan ÇED Yönetmeliğinin 5. Maddesinde yönetmeliğe tabi projeler hakkında "ÇED Olumlu", "ÇED Olumsuz", "ÇED Gereklidir" veya "ÇED Gerekli Değildir" kararlarını verme yetkisi Bakanlığa ait olduğu, ancak Bakanlığın gerekli gördüğü durumlarda "ÇED Gereklidir" veya "ÇED Gerekli Değildir" kararının verilmesi konusundaki yetkisini, sınırlarını belirleyerek yetki genişliği esasına göre Valiliklere devredebileceği hükmü yer almaktadır.

Bakanlığınızın 10.02.2020 tarihinde 1993-2019 yılları arasını kapsayan ÇED raporlarına dair derlediği verilere baktığımızda toplamda 5.728 Çed Olumlu Kararının verildiğini, bu kararların 667'sinin 1993-2002 yılları, 5061'inin ise 2002-2019 yılları arasında verildiği görülmektedir. Yine aynı şekilde toplamda 63.112 Çed Gerekli Değildir kararının, 5166'sının 1993-2002, 57.916'sının da 2002-2019 yılları arasında alındığı anlaşılmaktadır.

Bakanlığın ÇED konusunda vermiş olduğu kararlara karşı yurttaşlar ve Sivil Toplum Kuruluşları dava açmakta ve bu davalarda verilen kararların Anayasa başta olmak üzere, çevre hukuku ve planlama ilkelerine, hukuka ve bilimsel gerçeklere ile kamu düzeni ve kamu yararına aykırılıkların olup olmadığının tespitini istemektedir. Bakanlığınızın ve ilgili valiliğin davacı olarak gösterildiği bu davalarla davacı olanlar ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının iptalini talep etmektedir.

Örneğin Türkiye'nin en büyük su kaynaklarından biri olan Murat Dağı'nda maden çıkarılma faaliyeti için 8.05.2018 tarihinde, Bakanlığınızca verilen ÇED Olumlu kararına karşı Kütahya İdare Mahkemesi'nde iptal dava açılmış ve mahkeme "ÇED raporunun anılan risklere yönelik olarak alınacak tedbirler bakımından yetersiz olduğu ve bir takım eksiklikler içerdiği, başka bir ifadeyle söz konusu risklerin, dava konusu ÇED raporu ile alınması taahhüt edilen tedbirler ile giderilmesinin mümkün olmadığı" gerekçesiyle, ÇED Olumlu kararında hukuka uyarlık bulunmadığı sonucuna ulaşarak, bu kararı iptal etmiştir.

Bu Bağlamda;

1. Bakanlığınızın 2002-2019 yılları arasında vermiş olduğu ÇED Olumlu Kararlarının kaç tanesi ilgili davalıların yetkili İdare Mahkemesine açmış olduğu dava sonucunda iptal edilmiştir? Mahkemelerin vermiş olduğu bu iptal kararlarının kaçını için temyiz yoluna gidilmiştir? Danıştay İdare mahkemelerinin bu yönde vermiş olduğu kararların kaçını onamıştır?
2. Bakanlığınızın "ÇED Gerekli Değildir" kararının verilmesi konusundaki yetkisini Valiliklere devrettiği durumlarda, Valiliklerin 2002-2019 yılları arasında vermiş olduğu "ÇED Gerekli Değildir" kararlarının kaçını için yetkili idare mahkemelerinde dava açılmıştır? Mahkemelerin vermiş olduğu bu iptal kararlarının kaçını için temyiz yoluna gidilmiştir? Danıştay İdare mahkemelerinin bu yönde vermiş olduğu kararların kaçını onamıştır?
3. İdare Mahkemelerince iptal edilen ÇED Gerekli değildir kararı verilen projelerden kaçına karar kesinleştikten veya temyiz süresi geçtikten sonra ÇED Olumlu Kararı verilmiştir?
4. Hukuka ve kanunlara uygun olarak hazırlanmamış ÇED raporlarına Bakanlığınızın ve Valiklerin vermiş olduğu "ÇED Olumlu" ve ÇED Gerekli Değil" kararlarının iptal edilmesinin, kamu adına çevreyi korumakla görevli olan Bakanlığınıza duyulan güveni zedelediğini düşünüyor musunuz?
5. 2008 yılından itibaren ÇED yönetmeliğinde yapılan 27 değişikliğin, kamuoyunda "çevrenin korunması yerine şirketlerin daha kolay sonuca gitmesi" için yapıldığı algısı oluşmuştur. Bu konudaki düşünceleriniz nelerdir?

CEVAPLAR

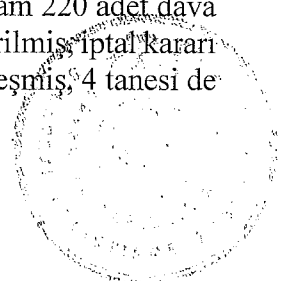
1993-2019 yılları arasında toplam 5.728 adet "ÇED Olumlu kararı" verilmiş bu kararların 782'si 1993-2002 yılları arasında verilmiştir

Yine 1993-2019 yılları arasında toplam 63.112 adet "ÇED Gerekli Değildir kararı" verilmiş, bu kararların 6.204'ü 1993-2002 yılları arasında, 56.908'i ise 2003-2019 yılları arasında verilmiştir

Bu sayılar, tüm projelerin faaliyetlerine başladığı ya da başlayacağı anlamına gelmemekte olup, sadece Bakanlığımızca ÇED Yönetmeliği kapsamında karar verilen proje sayılarını göstermektedir. Meri mevzuat kapsamında diğer ilgili kurum/kuruluşlardan da gerekli izinlerin alınması gerekmektedir.

"Çed Olumlu kararının iptali" talebiyle Bakanlığımız aleyhine muhtelif tarihlerde toplam 761 adet dava açılmış, "Çed Olumlu kararının iptaline" ilişkin 261 adet karar verilmiş, iptal kararı verilen davalardan 168 tanesi temyiz incelemesi neticesinde aleyhe kesinleşmiş, 11 tanesi de kısmen lehe kısmen aleyhe kesinleşmiştir.

"Çed Gerekli Değildir kararının iptali" talebiyle muhtelif tarihlerde toplam 220 adet dava açılmış, "Çed Gerekli Değildir kararının iptaline" ilişkin 56 adet karar verilmiş, iptal kararı verilen davalardan 31 tanesi temyiz incelemesi neticesinde aleyhe kesinleşmiş, 4 tanesi de kısmen lehe kısmen aleyhe kesinleşmiştir.

2003-2019 yılları arasında verilen "*ÇED Olumlu*" ve "*ÇED Gerekli Değildir*" karar sayıları ile bu kararların iptali için Bakanlığımız aleyhine açılan davalar ve davalar neticesinde verilen iptal kararları oransal olarak dikkate alındığında, yaklaşık olarak; 4.946 adet "*ÇED Olumlu*" kararının %15,4'ü aleyhine iptal davası açıldığı; açılan davaların %22 kadarının aleyhe, %1,5 kadarının kısmen lehe kısmen aleyhe kesinleştiği, 56.908 "*ÇED Gerekli Değildir*" kararının %0,4'ü aleyhine iptal davası açıldığı, açılan davaların %14 kadarının aleyhe, %1,8 kadarının kısmen lehe kısmen aleyhe kesinleştiği, görülmektedir.

Bununla birlikte, ülkemizde idari işlemlerin iptaline yönelik açılan davaların yoğunluğu düşünüldüğünde; yukarıda yer verilen iptal davası açılma oranlarının yüksek olmadığı, daha da ötesi aleyhe kesinleşen iptal kararlarının da oransal düşük olduğu açıkça görülmektedir. Bu nedenle, Bakanlığımıza duyulan güveni zedeleyecek herhangi bir husus bulunmamaktadır,

Çevresel Etki Değerlendirme (ÇED); gerçekleştirilmesi planlanan projelerin çevreye olabilecek olumlu ve olumsuz etkilerinin belirlenmesinde, olumsuz yöndeki etkilerin önlenmesi ya da en aza indirilmesi için alınacak önlemlerin, seçilen yer ile teknoloji alternatiflerinin belirlenerek değerlendirilmesinde ve projelerin uygulanmasının izlenmesi ve kontrolünde sürdürülecek çalışmaları içermektedir. ÇED Yönetmeliği'nde yapılan değişiklikler, Yönetmeliğin ilk yürürlüğe girdiği yıldan itibaren uygulamada ortaya çıkan sorunların giderilebilmesi kapsamında ele alınmış ve kalkınma sürecinde olan ülkemizde, AB standartlarını, çevreyi koruyucu ilke ve kuralları dikkate alan bir Yönetmelik oluşturulması amaçlanarak yapılmıştır.

